
AUKCIJA

VIKTOR IVANČIĆ

Kad liječenje i izlječenje postaju monopol organizacija ili strojeva, terapeutika se neizbježno pretvara u makabrični ritual.
Ivan Illich

Nikada ranije nisam u toj bolnici naišla na probleme. Točnije, nisam se suočila s problemima *takve* naravi. Ali žablje lice glavne sestre viđala sam barem jednom tjedno, i uvijek bi kod mene izazivalo određenu nelagodu. Pošto sam dobro odgojena i diplomatična osoba, uspijevala sam zadržati službenu razinu komunikacije i spriječiti da iz žablje maske provali pravi karakter. Sada mi to nije pošlo za rukom. Sada je ispalo sasvim drugačije nego inače. Ako ću biti iskrena, mojom krivnjom.

Po nalogu svojeg poslodavca raznosim po zdravstvenim ustanovama ciljane lijekove za najteže bolesnike. Uglavnom su to osobe sa zloćudnim oboljenjima u zahuktaloj fazi i gotovo nikakvim šansama za ozdravljenje. Karcinom na plućima, rak debelog crijeva, leukemija, metastaze koje su se razmijele po unutrašnjim organima i slične gadne stvari. Tako i u ovu bolnicu navratim nekoliko puta mjesečno s posebno pripremljenim medikamentom za nekog pacijenta, već prema zahtjevu koji do mog poslodavca dođe od Zavoda za zdravstvenu skrb.

Iako se tijekom godina pretvorio u rutinu, trudim se svoj posao obavljati s prvobitnom predanošću. Ustvari, ako ću biti iskrena, predanost se i sastoji u utvrđivanju i poštivanju rutine. Dostavljam uvijek iste male doze u uvijek istoj crnoj torbi. Na sebi obično imam tamnosivi ili modri kostim klasičnoga kroja, makar to nije regulirano nikakvim propisom. Sama sam uvela to pravilo, da naglasim stanovitu radnu etiku i profesionalnost.

Pripravci za čije sam dospijeće do korisnika zadužena obično se nazivaju “pametnim lijekovima”. To mi je uvijek zvučalo čudno, jer ispada da su ostali lijekovi glupi, blesavi, maloumni, ili na neki drugi način drugačiji od “pametnih”. Pokušali su mi

objasniti da je to zbog njihova koncentriranog i snažnog djelovanja. “Pametni lijekovi”, poput navođenih projektila, udaraju direktno u “problem”, rekli su mi. Ujedno je to razlog što je njihova proizvodnja toliko zahtjevna i skupa da ih se ne može pustiti u široku distribuciju.

Ako ću biti iskrena, ja se vrlo malo razumijem u medicinu i farmaciju, pa mi to objašnjenje nije mnogo značilo. Zaposlena sam takoreći kao kurirka. Dostavljačica s posebnom odgovornošću koja brine da se uredno ispuni i kompletira potrebna dokumentacija i poštuje odgovarajuća procedura. Sve je to neophodno pošto se “pametni lijekovi” ne mogu kupiti u ljekarnama niti pribaviti kakvim drugim kanalima. Koliko mi je poznato, poslodavac do sada nije imao ozbiljnijih primjedbi na moj rad, barem takvo što do mojih ušiju nije doprlo. S priličnom sigurnošću, i bez lažne skromnosti, mogu potvrditi da me smatra pouzdanom i savjesnom djelatnicom.

Odmah se vidjelo da podaci u dokumentima kojima smo raspolagale ja i glavna sestra nisu usuglašeni. Prema izdatnici što mi je uručio moj poslodavac, da bih je ja onda prosljedila u bolnicu, lijek je bio namijenjen pacijentu čije ime ovdje neću navoditi, a koji je, zajedno s još četvoricom težih bolesnika, ležao u sobi 3D na trećem katu. U kartonu glavne sestre, međutim, stajalo je da će lijek primiti pacijent iz sobe 7A, apartmana smještenog u potkrovlju, čije ću ime također prešutjeti, ali mi je ono itekako poznato.

Istoga trena stavila sam joj do znanja da se radi o greški ili nesporazumu. No ona je uzvratila da tu nema ni greške ni nesporazuma, nego će se, jednostavno, lijekom koji je izvorno bio namijenjen osobi iz sobe 3D sada tretirati osoba iz sobe 7A. Upitala sam je što je razlog za to. Odgovorila mi je dosta mrzovoljnim tonom da se dogodila takva rijetka okolnost da osoba iz sobe 7A ima istu anamnezu bolesti kao i osoba iz sobe 3D, rak gušterače s metastazama koje su zahvatile jetra i znatan dio trbušne šupljine. K tome su još bolesnici u sličnoj životnoj dobi, pa je uprava bolnice u dogovoru s liječničkim konzilijem odlučila da se medikamentom najprije tretira osoba iz sobe 7A.

“A što će biti s gospodinom 3D?” pitala sam.

“Gospodin 3D će sačekati sljedeću dostavu i dobiti lijek kroz nekoliko dana”, rekla je.

“Zar ne bi moglo biti obrnuto, da sačeka gospodin 7A?” pitala sam.

“Bit će onako kako je odlučeno”, rekla je.

“A zbog čega Zavod za zdravstvenu skrb isprve nije tražio lijek za gospodina 7A, nego je izdan zahtjev za gospodina 3D?” pitala sam.

“Zato jer je gospodin 7A kasnije završio u bolnici, operiran je tek jučer, i ispla je, možemo tako reći, nenadana situacija. Ali ja vam to nisam dužna objašnjavati”, rekla je.

“Zar ne bi bilo ispravno da lijek najprije dobije onaj tko je prvi došao, kad su već

medicinski stručnjaci utvrdili da mu je nužan?” pitala sam.

“Uprava bolnice određuje prioritete, gospođo, ne možemo takve stvari prepuštati laicima. Vrijeme dolaska u bolnicu zasigurno nije jedini kriterij. A osim toga, ponavljam da nemam vremena za bacanje i da vam ništa od ovoga nisam dužna tumačiti”, rekla je.

Problem je što sam ja nešto ranije, prolazeći hodnikom bolnice, vidjela gospodina 3D. Uvijek to napravim, ne znam zašto. Prolunjam okolo i kriomice zavirim u sobu pacijenta čija je sudbina, da tako kažem, u mojoj torbi.

Ležao je u krevetu do prozora i bio jednako žut u licu kao i četvorica starijih momaka što su s njim dijelili sobu. Tijelo mu se nekako uskladilo sa zgužvanom posteljinom. Hoću reći, ukrutilo se u slučajnoj pozi, sa svim onim plastičnim cjevčicama što su mu izvirale iz podlaktice i nosnih šupljina. Iz sobe je dopirao miris znoja, mokraće, medicinskog alkohola i, činilo mi se, keksa namočenog u mlijeko.

Razmišljala sam kako bi mogao biti tokar u nekom industrijskom pogonu. Ili poštanski službenik. Ili prodavač u supermarketu. Ili vodoinstalater. Ili vozač kamiona hladnjače. Razmišljala sam kako je to potpuno svejedno. U jednom trenutku blago je nakrivio glavu i uputio pogled u mom smjeru. Štrechnula sam se, kao i obično, jer je taj pogled sadržavao čistu nadu. Čistu nadu i ništa drugo. Gospodin 3D bio je nakupina boli koja žudi za oslobođenjem.

Ako ću biti iskrena, sigurno je da bi mi sličan pogled uputio i gospodin 7A, samo da sam zavirila u njegov apartman. Tu ništa ne mijenja što je ambijent unutra bez sumnje bitno drugačiji. Na zidu je veliki plazma televizor, zavjese na prozorima, sivkasti sag na podu, sa svijetloplavim šarama, ukusno uređeni kuhinjski blok, kupatilo s prostranom tuš-kabinom, čak je i krevet širi i čvršći, a posteljina uredno zategnuta. Gospodin 7A tu je komforno osamljen. Nitko ga ne uznemirava dok boluje, osim same bolesti, naravno. Hoću reći, ne dijeli kisik s onima koje je zadesila slična sudbina. Rak gušterače i te stvari.

Gospodin 7A svima je poznat, jer je ugledni član zajednice, pa mu se fotografije često pojavljuju u novinama, a na njima je u društvu s drugim uglednim članovima zajednice. Počeo je kao veletrgovac i, govorilo se, preprodavač oružja na ilegalnom tržištu, da bi onda kupovao dionice i postajao vlasnikom bezbrojnih poduzeća, hotela, kockarnica, tržnih centara i stambenih blokova, kako to već ide. Može se jamčiti da mu moć seže mnogo dalje od onoga vidljivog golim okom. Svi koji teže tome da nešto znače nastoje s njim biti u dobrim odnosima. Ako ću biti iskrena, gospodin 7A spada u onih jedan posto kurvinih sinova koji upravljaju ovom planetom.

Baš nezgodno što mu je sudbina, da tako kažem, u mojoj torbi.

“Takvu promjenu ne mogu dopustiti ako s njom nije upoznat i suglasan moj poslodavac”, rekla sam glavnoj sestri.

“Vi niste u poziciji da bilo što dopuštate ili ne dopuštate! Bolnica je ta koja određuje kome će se i kada kakav lijek dati, zato i postoje liječnici”, rekla je glavna sestra, uzrujanom gestikulirajući, dok je raširenim ustima još više isticala žablju konturu lica.

“To je možda točno, ali tek nakon što lijek postane bolnička imovina, a on je, kao što vidite, još uvijek u mojoj torbi. Dotad njime raspoložbe moj poslodavac”, rekla sam.

“Što vi ustvari hoćete, gospođo? Zbog čega pravite scenu? Pa niste vi ti koji ovim ljudima možete pružiti medicinsku pomoć, nego to činimo mi!” rekla je.

“Koliko vidim, ovdje se medicinska pomoć ne pruža prema potrebama, nego prema tome koliko tko ima novca”, rekla sam.

230 “Gospodin 7A ima prijeku potrebu za tim lijekom”, rekla je.

“Ima je i gospodin 3D, ali ga namjeravate eliminirati jer nije bogat, iako je lijek uredno platio kroz svoje zdravstveno osiguranje”, rekla sam.

“Kad smo kod toga, gospodin 7A može platiti i mnogo više, njemu cijena nije nikakav problem”, rekla je.

“Ali lijek ne može koštati više nego što košta. A gospodin 3D ga je, kao što sam rekla, već platio, izdvajajući godinama za zdravstveno osiguranje. Neke stvari nisu za aukciju”, rekla sam.

“Kakva aukcija? Što vi to drobite?” rekla je.

“Drobim da ne postoje nikakvi kriteriji prema kojima bi se gospodin 7A mogao smatrati važnijim građaninom od gospodina 3D”, rekla sam.

“Pa neće nam ovdje neka kurirka određivati kriterije! Misliš da je ovo cirkus? Daj mi taj lijek, glupačo!” rekla je.

“Sebi šape! Ništa ne ide iz ove torbe dok to ne odobri moj poslodavac!” rekla sam.

Eh, onda je krajnje bezobrazno posegnula za mojom torbom s očitom namjerom da je istragne, ali sam je žvajznula po ruci tako jako da je od šoka razjapila usta do neslućenih razmjera. Uz to sam joj još rekla da je krava, pa joj se po licu naglo razlilo crvenilo u raznim nijansama. Upravo tako, gledala sam žabu i rekla joj da je krava.

Ako ću biti iskrena, priželjkivala sam bilo kakav uzvrat da joj mogu prilijepiti dobru šamarčinu. Vrlo bih rado u onom trenutku demolirala lice tog odvratnog kreketavog stvorenja. Možda bih je čak oborila na pod i dokrajčila nogama, toliko se u meni nakupilo bijesa.

Ali lukava je bila glavna sestra. Ustuknula je nekoliko koraka i počela teatralno urlati sa sigurnoga odstojanja. Sipala je vodopad uvreda u mome smjeru, što me je, moram priznati, u dobroj mjeri umirilo i vratilo mi staloženost. Uživala sam u tome kako se njena nemoć pretvara u verbalnu agresiju. Glavna sestra mijenjala je agregatno stanje i postajala pjena.

Ona iz ovih stopa ide kod gospodina ravnatelja, vikala je. Gospodin ravnatelj bolnice će se osobno pozabaviti mojim ponašanjem. Vrhovni poglavar medicinske ustanove naučit će me pameti. Mogu se pozdraviti i sa svojim poslom i s reputacijom. Gospodin ravnatelj zgnječit će me kao mra-

va. Neka se samo malo strpim, te ću za koji minut vidjeti svoga boga. I tako dalje, i tome slično. A onda se okrenula i odjurila uzbrdo kao furija, preskačući po dvije stepenice odjednom.

Ako ću biti iskrena, ne mislim za sebe da sam socijalno osjetljiva osoba. Mogu čak reći da općenito nisam osobito osjetljiva. Društveni odnosi i takve stvari nešto su što me ponekad zanima, ali skoro nikad ne zabrinjava. Gledam svoja posla i nastojim svu tu silu nepravdi prihvaćati kao prirodne pojave.

No, postoje neke vrste nejednakosti koje su naprosto vulgarne. Hoću reći, vulgarne su na *neprirodan* način. Ne proizlaze niti iz težnje za dominiranjem, nego iz potrebe da se psuje. Pretpostavljam da ljudi lakše podnose svoje mizerne sudbine nego prostaštvo.

To je poput psećega izmeta na trotoaru na kojeg ćeš ugaziti samo ako ne raspoložesh pudlicom za pokazivanje. Gospođici kujici je ispod časti isprazniti crijeva u grmlju.

Psovke. Posebne lože u teatrima. Posebne lože na stadionima. Odjeća s biranom etiketom koja je jednake kvalitete, a sto puta skuplja, od one bez etikete. Jahte veličine položenih nebodera koje nikada ne isplovjavaju iz luka. VIP saloni na aerodromima. Satovi koji pokazuju isto vrijeme kao i oni tisuću puta jeftiniji. Krzna od polarne lisice. Kavijar na maslacu. Dražbe s djelima mrtvih slikara. Registracije na lizmuzinama s oznakama tipa "Jolly" ili "OOOI". I tako dalje, i tome slično.

Kuda god kreneš okružen si psovkama koje nemaju drugu svrhu osim da vrijeđaju i zagađuju okolinu. Držim da je za normalne osobe nesreća prihvatljivija od vulgarnosti. Tiranija je lakše probavljiva od prostaštva. Što se mene tiče, ne bi škodilo da se prostaštvo suzbija tiranskim metodama. Ali nisam ja ta koja bi ikoga poučavala što mu je činiti.

Tu mogu dodati trač koji sam prije tri godine pročitala u jednom tabloidu. Napominjem da se smatram kultiviranom osobom i inače ne pratim bulevarski tisak. Obožavam teatar, na primjer. Ne propuštam baš ni jednu kazališnu premijeru. No žute novinske stranice s najnovijim izborom skandala naprosto vas salijeću sa svih strana i ne možete im izbjeći. Pa onda više ni ne pokušavate.

Uglavnom, prije tri godine štampa je pozorno pratila slučaj gospodina 7A koji je, iako u ozbiljnim godinama, stupio u intimnu vezu s jedva punoljetnom manekenkom atraktivna izgleda i odlučio razvrgnuti svoj dotadašnji brak. Supruga gospodina 7A, krupni primjerak s kilogramom pudera na licu i crvenom frizurom koja je stremila ka stropu, u trenutku rastrojstva, ili već nečeg sličnog, skočila je s drugog kata vile u vlasništvu gospodina 7A i tresnula na šljunčanu stazu pored ružičnjaka. Međutim, nije si uspjela okončati život.

Prevezena je u bolnicu u besvjesnom stanju, s kičmom koja je kvrcnula na nekoliko nezgodnih mjesta. Mala vojska liječni-

ka se udarnički trudila održati je na životu. Prema izjavi koju je dao novinaru tabloida, šef konzilija smatrao je da je njegov tim uspio u dvije stvari: pacijentica je prije svega preživjela, a zatim, ostala je paralizirana, što u potpunosti uklanja rizik od novog pokušaja samoubojstva.

Gospodin 7A mora da je bio zadovoljan, jer je medicina njegovoj bivšoj ženi spasila život i oduzela joj volju. Za njegove pojmove, učinila ju je idealnom. Mogao se mirne savjesti prepustiti čarima neuhranjene ljepotice.

Sjećam se da sam tim povodom s gospođom koja je u Gradskom komornom teatru imala pretplatničko mjesto do kojega, čije ime neću navoditi, mogu tek otkriti da je bila umirovljena profesorica latinskog i da smo često nakon predstava odlazile zajedno na kolače i čaj, povela diskusiju o tome kako i zatvorenike u ćelijama brižljivo sprječavaju u mogućoj namjeri da izvrše suicid.

Skidaju im vezice s cipela, uklanjaju remene, oduzimaju oštre predmete, čak ih obavezuju da se služe plastičnim priborom za jelo. Tu je i ona apsurdna priča o zatvorskom liječniku koji samoubojicu uspijeva vratiti u život da bi ovaj za koji dan mogao biti izveden na pogubljenje.

“Samoubojstvo je otkazivanje poslušnosti sustavu, poput nedozvoljenog pretjecanja”, rekla je, dometnuvši usput kako joj sve češće bude žao što nema hrabrosti za takvo što. Liječnici su pritom čuvari reda, čista policija. Oni paze da se poštuju pravila igre, a pravila nalažu da nitko ne napušta

igru i ne umire na način koji nije odredio sudac. “Ili vlasnik manekenke”, dodala je i namignula.

Pitam ja vas – što bi bili silnici bez pomoći kvalificiranoga medicinskog osoblja?

“Zbog čega bi u vašoj zdravstvenoj ustanovi gospodin 3D imao manje prava na pomoć od gospodina 7A?” rekla sam ravnatelju bolnice pošto me pozvao u svoj ured, uputio da sjednem s druge strane radnog stola, njemu sučelice, i upitao u čemu je moj problem. Baš tako, “U čemu je vaš problem, gospođo?”, a nakon što sam mu uzvratila pitanjem, drznuo se kazati mi:

“Jeste li vi, gospođo, kurir ili socijalist?”

Ako se nikada nisam udavala, to ne znači da ne znam do koje mjere muškarci mogu biti gadovi. Iz te ocjene izuzimam svojeg poslodavca, koji je uvijek imponirao korektnošću, i još jedva nekoliko likova s kojima imam pozitivna iskustva. Ravnatelj je, međutim, bio tipični muški gad, što sam shvatila na prvi pogled. Debeli prsti, masni podbradak, cvikeri s okvirom od kornjačevine, sve je to bilo upregnuto u pozu lažne nadmoći. Dvojila sam kako s onim kobasicama od prstiju uopće može raditi kao neurokirurg.

“To je isto, gospodine, kao da ja vas pitam jeste li ravnateljica bolnice ili striptizeta”, rekla sam.

“Vi se sa mnom sprdate?” pitao je.

“Ne, samo podražavam ton kakvim ste započeli razgovor. Nema razloga da se izvijavate nad mojom rodnom pripadno-

šću... I ne, nisam nikakav socijalist. Politika je zadnja stvar koja bi me mogla zanimati”, rekla sam.

“Zašto onda pravite nered u mojoj bolnici?” pitao je.

“Ne bih rekla da sam ja ta koja pravi nered”, rekla sam.

“Nego tko? Drski ste, vrijeđate moje osoblje i odbijate isporučiti naručeni lijek”, rekao je.

“Lijek je naručen za gospodina 3D, a ispostavilo se da njime kanite tretirati gospodina 7A. Ja takvu promjenu ne mogu prihvatiti bez odobrenja svog poslodavca”, rekla sam.

“E, pa ja vas sad upućujem da je do promjene došlo i da se ponašate u skladu s tim”, rekao je.

“Ali vi, gospodine, niste moj poslodavac”, rekla sam.

“Pa to je smiješno! I vi to govorite ravnatelju bolnice! A zbog čega bi u ovoj ustanovi riječ vašeg poslodavca bila važnija od moje?” pitao je.

“Ja to nisam rekla. Ona je *meni* važnija. A lijek je, kao što znate, u mojoj torbi”, rekla sam.

Ravnatelj je tu održao uspaljeni govor o mojem nedoličnom ponašanju. Zbog toga ću u svakom slučaju snositi oštre sankcije. On takvu bahatost neće tolerirati u ustanovi kojom dugi niz godina uspješno rukovodi. Neće njemu soliti pamet nekakve babe sa socijalističkim idejama. Nije njegova bolnica poprište klasne borbe. Klasičnoj je borbi općenito gledajući mjesto u

ropotarnici povijesti. I tako dalje, i tome slično.

Posebno je naglasio da je gospodin 7A ugledni građanin koji zaslužuje zahvalnost svih. Gospodin 7A je humanist i filantrop. Cijela zajednica morala bi biti ponizna pred gospodinom 7A, jer takvi ljudi služe na ponos svima nama. Gospodin 7A osobno je obećao donaciju za izgradnju novoga krila bolnice. Obnovit će porodilište i pedijatriju koji su sada u katastrofalnome stanju. Gospodin 7A zavrjeđuje najveću moguću pažnju i medicinsku skrb.

“A u kakvoj je vezi izgradnja novoga krila bolnice s rakom gušterače gospodina 7A?” pitala sam.

“Nemojte izvrtati moje riječi! Ja to nisam dovodio u vezu!” rekao je.

“Što da čini netko tko ima rak gušterače, a ne može donirati obnovu bolnice, poput gospodina 3D?” pitala sam.

“Nemojte insinuirati! Vi ste naprosto zavidni, gospođo! Vi imate predrasude prema nekome tko ima novca i spreman je pomoći zajednici. A možda i prema svima koji nisu zadnji bijednici”, rekao je.

“Nemam ja ništa protiv bogatih. Samo držim da se neke stvari ne bi smjele na taj način kupovati. Zdravlje nije roba za aukciju”, rekla sam.

“Nije ovo aukcijska kuća, nego ugledna zdravstvena institucija! Može vas biti sram! Ovaj razgovor nema smisla. Molim da istoga trenutka isporučite naručeni lijek i napustite moj ured!” rekao je.

“Lijek vam sigurno neću dati bez odobrenja mojeg poslodavca”, rekla sam.

“Kako se usuđuješ, glupačo!” rekao je i skočio iz sjedalice, nadnijeveši se prijeteći preko radnog stola.

“Bilo bi vam pametnije da sjednete”, rekla sam.

“Molim?! Zašto?” čudio se.

“Zato jer bih vam mogla razbiti njušku. Kao što sam je skoro razbila onoj kravi što se izdaje za glavnu sestru”, rekla sam.

Sjeo je, naravno. Bolje rečeno, skljkao se nazad na stolicu, dok mu je donja vilica naočigled podrhtavala. Pošto sam ga hladno gledala, mora da je u glavi izvodio grozničave kalkulacije o stupnju ugroženosti svoje muškosti. A također i rukovodnog autoriteta. Ako ću biti iskrena, njušku bih mu razbila sa zadovoljstvom, no mnogo bi me više radovao dobro odmjereni udarac nogom među prepone. Tako da debil završi u ilustriranoj monografiji s naslovom *Narodne mošnje iz naših krajeva*. Toliko se u meni nakupilo bijesa.

Kada se pribrao, uslijedila je verbalna pjena. On će istoga trenutka nazvati mog poslodavca, vikao je. On će ga detaljno upoznati s mojom nečuvenom drskošću. On će se osobno pobrinuti da me smjesti na pravo mjesto. Mogu se pozdraviti i sa svojim poslom i s reputacijom. On će me zgaziti kao crva. Neka se gonim van iz njegova ureda i sačekam, te ću za koji minut vidjeti svoga boga. I tako dalje, i tome slično.

Dakako da sam odmah po izlasku iz bolničke zgrade preko mobilnog uređaja izvijestila svog poslodavca o navedenim neugodnim scenama, pazeći da ne prešutim ni jedan

važan detalj. Kao što sam i očekivala, pružio mi je podršku. Smirenim tonom je pohvalio moje postupke i uputio me da sačekam negdje u blizini daljnji razvoj događaja. Ravnatelj će ga sigurno kontaktirati, a on će već znati kako s njim izaći na kraj. “Izgleda da sve u životu završava na pregovorima”, rekao je. “Čak i kada je u pitanju sam život”, dodao je.

Sjela sam na klupu u dvorištu, ispod pomalo ofucanog stabla javora, i pripalila cigaretu. Bila je to jedna od onih koje zaista prijaju.

Zaboravila sam naglasiti da, uz pokoju časnu iznimku, liječnike općenito prezirem. Zaista ne podnosim te sljedbenike nekadašnjih vračeva i iscjelitelja koji su zaboravili svoja ograničenja. Hoću reći, zamenarili su svoje *ljudske* granice i pretvorili se u gomilu nadutih bogova.

Sigurno ste primijetili da nigdje nema toliko poniznosti kao u bolničkim hodnicima i ambulantomama. Ljudi se uglavnom bez pogovora pokoravaju diktatu liječnika. Ulažu znatne napore u svoje pripitomljavanje. Poslušno dopuštaju da im ovi upravljaju životima. Slobodno dišu u pauzama između mjerenja krvnog tlaka, uriniranja u plastične posudice i ultrazvučnih pregleda.

Za većinu, doktorova riječ je zakon. Ljudi su dozvolili da im medicinari pretvore živote u neprekidnu brigu za zdravlje. Njihovom zaslugom život je postao samo drugi naziv za terapiju. A terapija podrazumijeva nadzor i stalne kontrole. Moje je mišljenje da ih tako drže u šaci. Najlakše

držiš u šaci osobu koja sebe doživljava kao zbroj dijagnoza.

Upoznala sam samo jednog čovjeka koji mrzi liječnike više nego ja. Poriječkom je s otoka i paranoja mu je, da tako kažem, prirodno stanje. Prema njegovim riječima, međusobno povezani zdravstveni djelatnici odavno su preuzeli funkciju vladajuće crkve. Crveni križ je također križ, rekao je, kao uostalom i onaj kukasti. A gdje nastupa crkva sa svojim svećenstvom, očekuju se materijalna davanja, dodajem ja.

Kad bolje razmislim, ne znam za čvršću vezu od one između vjere i ekonomije. Vjernici kleče na koljenima i mole za svoju dozu vječnosti. Učinit će sve što se od njih traži, a naduti bogovi broje utržak. Medicinski biznis, ako mene pitate, nije ništa drugo nego ubiranje novčanih priljeva od utjerivanja straha u kosti. Otvoreno to iznosim iako sam na svoj način i sama dio iste mreže, doduše sa skromnim kurirskim udjelom.

Zbog toga uživam tu i tamo zapaliti cigaretu. Udisanje nikotina kosi se s propisima važeće religije. Dobro, priznajem da je taj oblik otpora pomalo nesuvisao, da ne kažem jadan. Ali ipak. Popušiti kutiju pravilno raspoređenih cigareta, što se mene tiče, skoro je jednako ugodno kao i prebiti ravnatelja bolnice ili glavnu sestru.

Kad smo kod doza vječnosti, a i kod psovki, sjećam se predstave koju sam davno gledala u jednom neuglednom malom kazalištu, čiji su glumci voljeli sebe nazivati avangardom, iako to, ako mene pitate, uopće nisu

bili. Zvala se *Tantal bez muka*, kao da je riječ o nekom priručniku za samopomoć.

Znate već kakva je bila Tantalova priča. Taj je lidijski kralj bio pozvan na gozbu bogova, pa je s njihova stola ukrao ambroziju, napitak koji daje besmrtnost. Za kaznu, ovi su mu zaista udijelili besmrtnost, ali takvu da je bio stalno izložen gladi i žeđi. Jezera i potoci povlačili su se čim bi se nagnuo nad njih da se napije, grane drveća podizale su voće kada bi ga želio ubrati, krumpiri su tonuli dublje u zemlju kada bi ih probao iskopati, i tome slično.

Kazališna trupa smjestila ga je u odjel za intenzivnu njegu neke bolnice. Sjedio je na krevetu s očajničkim izrazom lica, dok su u pozadini aparati svjetlucali i lagano pištali, a medicinska sestra ulazila svako malo i ubrizgavala neku tečnost u bocu za infuziju. Na noćnom ormariću nalazila se velika crvena jabuka. Kad god bi posegnuo za njom, ona bi se izmaknula, uspela bi se uz zid, ili bi odskočila na ormar, što su majstori za trikove izvodili besprijeckorno. Jedan dijalog sam lako upamtila:

TANTAL: Jabuko, jebem ti mater!

JABUKA: Jebem ja tebi mater!

TANTAL: Ne, jebem ja tebi mater.

JABUKA: Ne, jebem ja tebi mater.

TANTAL: Ne, ja tebi jebem mater.

JABUKA: Ne, ja tebi jebem mater.

TANTAL: Ne, jebem ja tebi mater.

JABUKA: Ne, jebem ja tebi mater.

I tako dobrih petnaestak minuta, poput pokvarene gramofonske ploče, sve dok u publici nije počelo opasno komešanje. Tada jedan gledalac ustaje i više:

“Je li dosta više? Pa kakva vam je ovo pizdarija?”

Tantal se okreće prema njemu i kaže:

“Pizdarija koja se zove život. Vječni život.”

Rekla bih da je čovjek iz publike također bio član glumačke družine. Taj se, ako ćemo iskreno, nije morao namučiti da nauči svoju rolu.

Gnječila sam opušak cipelom o tlo kada je prišao mladić i zamolio me vatre. Bio je sav nekako proziran i, da tako kažem, lepršav. Da zapuše jači vjetar odnio bi ga poput suhog lista. A i drugi iz grupe od koje se na trenutak odvojio izgledali su dosta slično. Malo ozbiljnija bura i uzletjeli bi kao jato anđela.

236 Viđala sam ih redovito u krugu bolnice. U obližnjem laboratoriju gutali su lijekove čije posljedice još nisu do kraja istražene. Šopali su ih tabletama nepoznatih svojstava, a onda bilježili na njima nuspojave, zagledali im u zjenice, vadili im krv, mokraću i te stvari. Sami su sebe nazivali pokusnim ljudima. Međusobno su se podbadali, Zamorac jedan bi mogao platiti piće, Zamorac dva ima novu jaknu, stigao znači honorar, Zamorac četiri je nešto žut, mora da su mu jučer skrkali nešto opako, i tako to. Služili su interesima medicinskog napretka, uz odgovarajuću novčanu naknadu.

Mladić kojemu sam pružila upaljač rekao mi je da mu taj prihod omogućuje studiranje. Uz manje napora, zaradi mnogo više nego da prenosi namještaj, poslužuje

kao konobar ili iskrcava vreće cementa. Isplati se proizvoditi parametre, rekao je uz blagi cerek. Ne spadam u one koji rado dijele savjete, no nisam mogla da mu ne stavim do znanja kako je to u što se upušta previše opasno, pa prema tome i previše glupo.

“Sve je danas glupo. A novac mi je nužan”, rekao je.

“Izlažete svoje tijelo nepotrebnom riziku, mladiću”, rekla sam.

“Što danas nije rizično?” rekao je.

“Ne kažem da je tijelo bogzna što, ali ipak nam je jedino utočište. Glupo je što ga gurate u to da otkáže poslušnost”, rekla sam.

“To mi kaže žena koja se truje cigareta-ma”, rekao je.

“I vi biste radije gutali neke druge tablete, po mogućnosti zalivene alkoholom, nego one kojima vas tamo kljukaju, je li tako?” rekla sam.

“Što to sad znači?” pitao je.

“Znači da pušim iz zadovoljstva. Pušim jer u tome uživam, a ne zato jer mi je to posao”, rekla sam.

“A što vam je posao?” pitao je.

Učinilo mi se neprimjerenim da mu odgovorim. Bilo bi u svakom slučaju pomalo ironično. Ako bi znao da dostavljam “pametne lijekove” zdravstvenim ustanovama, ispalo bi možda da se s njim šegačim, a to mi nije bilo ni na kraj pameti. Tako mi i treba, mislila sam, kad odustanem od svojih načela i drznem se dijeliti savjete, red je da bosa ugazim na koprive.

A i uzalud bih mu objašnjavala da mi neke stvari, poput onog laboratorija gdje

on doručkuje pilule, nikako ne idu u glavu. Ljudi su spremni do krajnjih granica ugrožavati zdravlje ljudi da bi spašavali zdravlje ljudi. Nema nikakvih garancija da će žrtvovanih biti manje nego spašenih. Ali ako izračunate prosjek, možete biti sigurni da će ovi drugi ispasti financijski jači. Ne mogu se sjetiti ničega što bi bilo pogubnije po ljudsko zdravlje od medicine.

Kada je takve eksperimente provodio onaj nacist u logoru, proglasili su ga monstrumom. Godinama su ga jurili po čitavoj zemaljskoj kugli ne bi li ga uhvatili i smaknuli. Trebalo ga je smaknuti kako bi se prikriilo to da se povode za njegovim primjerom i da im monstrum služi kao uzor.

Hoću reći, sada se prostor unutar bodljikave žice samo proširio, i to toliko da se žica uopće i ne vidi. Vrlo bih lako mogla dokazati da je ljudima nasilje neprihvatljivo samo dok je vidljivo. Kada je ono neprijetno, prepuštaju mu se kao veseli dobrovoljci.

Znam da mi kao običnoj dostavljačici ne priliči upuštati se u takva razmišljanja, ali nekad si naprosto ne mogu pomoći. Mladić je shvatio da izbjegavam odgovor, te je krenuo zaobilaznim putem.

“Radite li samostalno ili za nekoga?” pitao je.

“Radim za svog poslodavca”, rekla sam.

“Eto. I vi znači iznajmljujete sebe za tuđi interes. Obavljate ono što se od vas traži”, rekao je.

“Moj poslodavac je uzorna osoba. Svakako nije netko koga rukovodi goli interes”, rekla sam.

“Ali vi ste iznajmili svoj rad, gospođo. Ako ste iznajmili svoju živu aktivnost, znači da je netko drugi vlasnik vašega vremena. A ako raspolaže vašim vremenom, znači da na određeni način posjeduje i vaš život. Ja sam još samo dao na korištenje i svoje tijelo, zato jer nisam jebeni licemjer”, rekao je.

Ako ću biti iskrena, došlo mi je da ga pedagoški pljusnem, no zadržala sam se na tome da ga strogo odmjerim. Kad bi samo znao koliko si arogantan i glup, mislila sam. Kad bi samo imao pojma koliko ti je teorija na klimavim nogama. Eto kako pilule sumnjivih svojstava dovedu do simptoma različitih bolesti, mislila sam, malo anarhije, malo apatije, malo šuplje samodopadnosti.

“Sve je to ista vražja prostitucija”, rekao je.

Bila bih mu kazala da se ne zalijeće s ocjenama o nepoznatim osobama, no u tom mi je trenutku zazvonio mobilni uređaj te sam se nakratko spetljala, a i mladić se okrenuo na peti i odlepršao prema jatu anđela, ne želeći kvariti utisak trijumfa.

Eh, bio je to moj poslodavac. Što da vam kažem? Pretpostavljam da znate kako to izgleda kada izgubite iluzije. Gubitak naleti tako munjevito da vam izbije zrak iz pluća. Ne mogu baš reći da nisam uspijevala disati, naravno, ali sličilo je na tako nešto, ako me razumijete. Na izmicanje svih oslonaca, kako vanjskih, tako i unutrašnjih.

Da ne duljim, poslodavac me izvijestio da je ipak odlučio prihvatiti sugestiju bolničkoga rukovodstva, te da lijek koji je iz-

vorno bio namijenjen pacijentu 3D treba biti isporučen da bi se njime tretirao pacijent 7A.

Budući da sam nakratko ostala nijema, osjetio je potrebu, nakon neugodne pauze, upitati me jesam li ga razumjela. Razumjela sam, razumjela, ali ne i shvatila. Na moje pitanje što je razlog toj iznenađujućoj odluci, odgovorio je da posebnoga razloga nema, nego da mu se jednostavno tako čini u redu. Na moje pitanje je li svjestan da će taj postupak predstavljati presedan, odgovorio je da presedani i služe tome da se uspostave nova pravila. Na moje pitanje što je nedostajalo starim pravilima, odgovorio je da pravila ne treba gledati u svjetlu toga da im nešto nedostaje ili ne nedostaje, nego da naprosto postoje.

238 “Ne mogu vjerovati da pristajete na princip aukcije”, rekla sam.

“Princip čega?” pitao je.

“Aukcije. Princip da će se i zdravstvena pomoć, kao da je riječ o bilo kojoj drugoj robi, davati onome tko plati više”, rekla sam.

“Ni govora. Lijek će se isporučiti po istoj cijeni po kojoj je i naručen”, rekao je.

“Onda čemu? Onda je to bezinteresno podupiranje nepravde”, rekla sam.

“Nju svakako nisam ja nametnuo”, rekao je.

“Ali je niste ni pokušali spriječiti”, rekla sam.

“Tko sam ja da mijenjam sistem koji si ljudi žele nametnuti?” rekao je.

“Neki ljudi. Neki ljudi ga žele nametnuti nekim ljudima. A ovih prvih je uz to mnogo manje nego drugih”, rekla sam.

“Dopustite, ja bih u toj priči radije zadržao solo dionicu”, rekao je.

“Što to uopće znači?” pitala sam.

“Znači da sebe doživljavam kao previše slučajna pojava da bih si dopustio djelovati u ime većine. A za manjinu me također boli neka stvar”, rekao je.

Najčudnije je bilo što je sve vrijeme zvučao kao da se zabavlja. Kao da je bilo nekog prigušenog veselja u boji njegova glasa. Ako ću biti iskrena, u jednome trenutku mi se moj poslodavac učinio poput dječaka koji pohlepno pritiska tipke na tastaturi dok igra neku video-igru. Barem sam ga takvim na sekundu zamislila. To me je umnogome zbunjivalo.

Pa način kojim je naglašavao određene riječi. Sistem. Ljudi. Nametanje. *Neka stvar*. Intonacija kojoj je dodan ton posebnog užitka. Ili makar tihog zadovoljstva. Nije to sličilo na puko izvlačenje od odgovornosti.

Moguće je da moj poslodavac, za razliku od većine drugih, uživa u samorazvlačivanju, mislila sam. Ili samo glumi? Ili ipak ne? Možda si najviše svjestan svoje moći kada si u stanju odlučiti da je ne upotrijebiš? Je li to nešto poput masturbacije?

Prekinula sam vezu na mobilnome uređaju. Nisam znala što da radim i jednostavno sam pritisnula dugme s crvenom oznakom. U sebi sam reagirala poput glumca iz publike: “Je li dosta više? Kakva vam je ovo pizdarija?”

Nekoliko podataka o mom poslodavcu: neoženjen, ugodne vanjštine, bademaste oči, prosijeda brada, jedva vidljive naslage

sala u predjelu pojasa, suzdržan u komunikaciji, često zamišljen i nezainteresiran, vlasnik većeg broja kreditnih kartica, otprilike mojih godina, a njim mi ne pada na pamet otkriti.

Bilo bi više nego pretjerano reći da je ono što se svojedobno dogodilo među nama mirisalo na aferu. Nije mirisalo ni na što, ako ću biti iskrena. Tim prije što je bilo posredno povezano s tragedijom koja ga je zadesila, što bi se reklo, na pravdi boga. O mojim vlastitim tragedijama mogla bih također dosta toga reći, no ne na ovome mjestu.

Ukratko, vanbračni sin mojeg poslodavca, s kojim jedva da je imao ikakav kontakt, svojeglav i nemirna duha, u mladim je godinama otputovao u neku od onih groznih latinskih zemalja i tamo se priključio pokretu otpora. Nosio je maramu oko vrata, pustio kosu i paperjastu bradu, postao član ilegalne komunističke ćelije i predano radio na rušenju diktature. Prilikom jednog od uličnih nereda uhapsili su ga i odveli u sjedište policije, da bi nakon nekoliko dana obznanili kako više nije među živima. Prema službenoj verziji, sam je sebi oduzeo život objesivši se o omčicu načinjenu od plahte. Neslužbeno, mučili su ga i životinjski tukli dok nije izdahnuo.

Nešto poput karmina organizirano je u kući mog poslodavca, na brijevu, gdje je živio s poslužiteljicom i osobnim tajnikom. Tamo je obavljao i veći dio posla, navraćajući u ured tek jednom ili dvaput tjedno. Bio je to dosta bizaran obred žalovanja, jer se pokojnik nalazio daleko. Nedostajao je,

ako to nije neumjesno reći. Lijes s njegovim tijelom preuzela je majka, s kojom moj poslodavac nije komunicirao, niti se imao namjeru pojaviti na pogrebu. Ponudio je, doduše, organizacijsku i financijsku pomoć, što je ova s indignacijom odbila.

Društvo okupljeno u kući nije bilo pretjerano brojno, uglavnom članovi višeg i srednjeg menadžmenta kompanije, u pratnji gospođa, svi dozlabora snishodljivi, s otužnim maskama na licima. I domaćin je pretvorio lice u masku, ali takvu da se iz nje nije dalo ništa pročitati. Klimao je glavom na izraze sućuti i uzvraćao blaziranim osmijesima dok je poslužiteljica cirkulirala okolo s pladnjem nakrcanim sendvičima veličine oraha.

Pojavila sam se zbog poštovanja, i jer je bio red, i jer sam tako htjela, mada mi je atmosfera išla užasno na živce. Priznajem da sam zamišljala kako bi mladi komunist, da je kojim čudom živ, baš na ovakvome mjestu rado postavio paklenu napravu i digao ekipu u zrak. Već sam vidjela kako se tupei i komadići dimljenog lososa lijepe po stropu i zidovima.

Ako mene pitate, karmine su precijenjene. Karmine služe jedino za ubrzanje zaborava. Nakrcaš što više sjećanja u što kraćem periodu, da se kasnije ne moraš s tim baktati.

Iskoristila sam prvu priliku i išuljala se u vrt da zapalim. Ostala sam nemalo iznenađena kada se ubrzo za mnom išuljao poslodavac i zamolio me cigaretu. Neko smo vrijeme šutke pušili, bez uzajamne nelagode, iako me je ispitivački promatrao.

“Smijem li dati primjedbu na vaš izgled?” pitao je.

“Samo naprijed, ako ne kanite biti okrutni”, rekla sam.

“Izgledate kao netko tko bi najradije otišao odavde”, rekao je.

“Pa upravo sam se spremala otići. Nadam se da to nećete krivo shvatiti”, rekla sam.

“Naprotiv. Bilo bi mi zadovoljstvo da vas odvezem kući”, rekao je.

“A gosti?” pitala sam.

“Oni će se bolje osjećati bez mene”, rekao je. “Kao i ja bez njih.”

240 Vozio je valjda najdužim putem do mog kvarta. Koristio je zaobilazne ceste, nekima od njih sam prvi put prošla. Iz zvučnika je dopirala glazba kakva obično žubori u liftovima boljih poslovnih zgrada. Uopće nije skrivao da mu je ugodno i da bi htio da to što duže potraje. Veći dio puta smo šutjeli, a kad smo razgovarali, bilo je to, ako smijem tako ocijeniti, prirodno i neusiljeno.

“Ono gore je stvarno ispala mazohistička ideja”, rekao je.

“Otkud to?” pitala sam

“Ne usuđuju se to reći, jasno, ali mislim da uglavnom mene okrivljuju”, rekao je.

“Zbog čega?” pitala sam.

“Zbog mog sina. Mi se, znate, skoro nismo ni poznavali”, rekao je.

“To je danas sasvim normalno. Nitko nam nije manje poznat od najbližih srodnika. Nemate se zašto osjećati krivim”, rekla sam.

“Ne mislite da je završio onako zbog nesretnog djetinjstva? Jer mu je u odgoju nedostajala muška ruka i tako to?” pitao je.

“Ne mislim da ikome za bilo što treba nedostajati muška ruka”, rekla sam.

To ga je, usprkos svemu, prisililo da se nasmije.

Parkirao je napokon ispred peterokatnice u kojoj sam tada unajmljivala garsonjeru. Eh, to je već dosta drugačija stvar od tvoje kućice na brežuljku, pomislila sam. Vegetacija – nula. Čisti zrak – nula. Cvrkut ptica – nula. Trotoari su dekorirani nasumičnim hrpama smeća. Asortiman je šarolik, od limenih kanti do odbačenih automobilskih guma. Zidovi, tamo gdje nije odvaljena žbuka, išarani su grafitima. Prevladavaju spolovila i mrtvačke glave. Čisti prosjek.

Držao je ruke na volanu i gledao naprijed kroz staklo, kao da i dalje vozi, iako je motor već neko vrijeme bio ugašen.

“Ipak je to odvratna ironija...” rekao je.

“Što to?” pitala sam.

“To da se ja bavim distribucijom 'pametnih lijekova', a on je skončao na tako užasan način, u najgorim mukama”, rekao je.

“Nemojte o tome tako razmišljati. Zbog te će ga patnje, uostalom, neki smatrati herojem”, rekla sam.

“To je još gore”, rekao je.

“Zavisi kako se gleda”, rekla sam.

“Moj sin je, da se razumijemo, bio zanesena budala. Ali kad pomislim na svu tu besmislenu bol, muka mi je. Dođe mi da iskočim iz kože”, rekao je.

Tada sam ga poljubila. Uopće nisam razmišljala, nego sam se nagnula i poljubila ga u obraz. Okrenuo se prema meni i tako smo se zatekli licem u lice, sasvim blizu, sasvim intimni, dišući jedno drugome u usta. Razmjenjivali smo dah, čas topao, čas hladan. Bile su to beskrajno duge sekunde. Do-statne da u njih stane čitav jedan život. Činilo mi se da je sav u mojoj vlasti. Ili sam ja bila u njegovoj. Nismo se pomicali. Razmjenjivali smo dah i čekali što će se dogoditi.

“Možda je bolje da odem”, rekla sam naposljetku.

“Da, možda je bolje”, rekao je.

Eto. Više nikada nismo bili na *takav* način bliski. Ali mogu potvrditi da su naši budući odnosi bili ispunjeni lojalnošću i povjerenjem. Također i uzajamnim poštovanjem. I sve do sad nisam smatrala da iznajmljujem sebe za tuđi interes, ma što o tome baljezgao Zamorac sedam.

Ne kažem da nisam više puta u mislima vrtjela taj trenutak i razrađivala njegove melodramatske rasplete. Na primjer:

POSLODAVAC: Želim te poljubiti, više od svega.

JA: Onda to napravi.

Ili:

JA: Želim te poljubiti, više od svega.

POSLODAVAC: Onda to napravi.

Ili:

POSLODAVAC: I? Što ćemo sad?

JA: Ne znam, nisam ja muško.

POSLODAVAC: Rekla si da muška ru-ka nikome nije potrebna.

JA: Što onda radi tvoja na mojim butinama?

Mobilni uređaj iznova se oglasio, ali sam ga odlučno ignorirala. Ako mom pretpostavljenom mašta bude išla linijom manjega otpora, pomislit će da mi je sprava negdje ispala, pa se sada prolaznici s nelagodom osvrću prema zvonjavi na podu.

Kad smo kod boli, moja družica s čaja i kolača bila je njome opsjednuta, točnije njenim sve uspješnijim uklanjanjem, što, kako je ona smatrala, prijeti nesagledivim posljedicama. Iako nije znala čime se točno bavim, rekla sam joj tek da obavljam dostavne poslove u sektoru trgovine, žustro mi je objašnjavala kako bol sve više postaje tehničko pitanje, koje se rješava novim i novim kemijskim spojevima i medicinskim preparatima, a to samo potvrđuje da čovjek pokušava evoluirati u stvar. Čak je iznijela zamisao kako bi taj problem vrijedilo umjetnički rasvijetliti nekim efektnim dramskim komadom. Da se nju pita, preporučila bi naslov *Krist na morfiju*.

“Lišimo li Krista boli”, rekla je, “možemo više od pola svetih knjiga baciti u smeće. Tako anesteziolog zamjenjuje jednu religiju drugom. Od kulta patnje do svete analgezije. Čovjek više ne može podnijeti običnu migrenu a da ne posegne za kemijskom ispomoci i ne našopa se nekim od bol-eliminatora. Onaj je bradati socijalist naricao kako je religija opijum za narod, a danas je došlo do toga da je opijum religija za narod.”

“Nisam u ovim godinama verzirana u pitanja opijata”, rekla sam. “Jedina droga koju priznajem je formalin.”

“Ali što je čovjek bez osjećaja boli?” rekla je. “Tako se postupno pretvaramo u

mašine. A da ne govorim kako nam u zdravstvenim ustanovama ugrađuju rezervne dijelove, negdje te zaboli i montiraju ti novi karburator, ili prišarafe bolji auspuh, daju ti transfuziju i promijene motorno ulje. Štos je u tome da stroj radi bezbolno. Nastoje proizvesti do te mjere tehnički usavršeno ljudsko biće da u njemu ne ostane ni traga osobe. Kakav groteskni promašaj!”

“Ako osjećaj boli čini osobu, onda je osoba nešto poput rane?” primijetila sam.

“Točno”, nasmiješila se. “A da vidim tog inženjera koji bi uspio konstruirati ranu!”

Moja družica, da dodam i to, prije šest mjeseci popila je znatniju količinu barbiturata i zaspala snom pravednice. Poduzela je akciju nedozvoljenog pretjecanja. Za sobom je ostavila notu koju će njeni bližnji teško moći razumjeti: “Koristim trenutak kada se ne bojim, bando ljigava!”

242

Na novu zvonjavu osjetila sam poriv da isključim mobilni uređaj. To bi maštu mog poslodavca stavilo pred nova iskušenja. Korisnik je privremeno nedostupan, korisnik je privremeno nedostupan.

Da skrenem misli, odšetala sam do obližnjeg kioska s namjerom da kupim i prelistam nešto od izloženog bofla. Slučaj teške bolesti gospodina 7A bio je na naslovnim stranicama svih novina. Nije bilo teoretske šanse da se zabilježi slučaj bolesti gospodina 3D, čak ni među najbeznačajnijim vijestima iz provincije. Pažnju tabloida privlači samo probrana sorta čovječanstva.

Ne možete zamisliti naslov tipa Strojo-bravar prevario suprugu s popularnom

bankovnom službenicom. Ili Prodavačica u trgovini automobilskih guma nabavila novoga kućnog ljubimca i dala mu ime Sneki. Ili, što bi me naročito radovalo, Glavna medicinska sestra Centralne gradske bolnice okliznula se i slomila ključnu kost dok je bježala iz stana svoga razbješnjelog ljubavnika, ravnatelja iste ustanove, kojeg je prethodno zarazila veneričnom bolešću.

Ako bi se iz novina pisala povijest ispalo bi da nitko osim bogatih kurvinih sinova nije ni postojao. Ustvari – zar pisana povijest nije upravo takva?

U svakom slučaju, tabloidi su opširno izvještavali o tome kako je još prije godinu dana atraktivna manekenka napustila gospodina 7A i završila u zagrljaju poznatog nogometaša, a ovaj joj je onda u rekordnome roku napravio dijete. Pokazalo se da njene silikonske grudi, koje je platio gospodin 7A, nisu ni od kakve pomoći pri dojenju.

Zdravstvena trauma gospodina 7A dodatno je otežana činjenicom da mu je nekadašnja supruga paralizirana, a on u međuvremenu nije uspio nabaviti neku treću, pa ga u ovim strašnim trenucima nema tko posjećivati u bolnici. Sada je sam sa svojim rakom gušterače. A taj se, dragi moj, širi logikom krupnog kapitala.

Kada me mobilni uređaj iznova uznemirio osjetila sam takvu provalu nemoći i bijesa da sam mogla jedino sklopiti oči i škrgutati mislima.

POSLODAVAC: Neposluh nije opcija!

JA: Sram te može biti! Tako se staviti na stranu potkoženog ološa. Na stranu posvke!

POSLODAVAC: Sram također nije opcija. Ali bogami nije ni neposluh.

JA: To i jest besramno. Davati povlastice onima koji su već povlašteni preko svake mjere. Protežirati guzonje. Rangirati ljude prema dubini džepa.

POSLODAVAC: Ja nikoga ne rangiram.

JA: Da, ti samo podupireš nepravdu.

POSLODAVAC: Ova se tvrtka ne bavi distribucijom pravde.

JA: Kako samo možeš? Rođeno dijete ti je dalo život za pravedniji svijet, a ti se praviš blesav.

POSLODAVAC: To je nizak udarac. Pogotovo kada dolazi od kurirke.

JA: Imam još niži. Onog sam dana mogla prijeći granicu. Mogla sam te poljubiti i sada bi sve bilo drugačije.

POSLODAVAC: Na to ti mogu uzvratiti samo jednim pitanjem.

JA: Da? A kojim?

POSLODAVAC: Zašto to, do đavola, nisi učinila?

“Imam jedan uvjet”, rekla sam pretpostavljenom.

Točno, na kraju sam prihvatila poziv, pritisnula sam dugme sa zelenom oznakom i odlučila prekinuti s daljnjim prenemaganjem. Naštimao je onaj suzdržani skrbnički ton i kazao, tipično, ah tipično, kako je već pomišljao da mi je mobilni uređaj negdje ispao.

“Imam jedan uvjet”, rekla sam.

“Znate da nisam navikao da mi postavljaju uvjete”, rekao je.

“Onda to shvatite kao molbu”, rekla sam.

“Da čujem”, rekao je.

“Htjela bih gospodinu 7A osobno uručiti lijek”, rekla sam.

“Osobno?! Ali mi to ne radimo!” rekao je.

“Znam. Zato i tražim dopuštenje”, rekla sam.

“Isprva je bio uvjet”, rekao je.

“Sada molim dopuštenje”, rekla sam.

“Kakav bi u tome bio smisao?” pitao je.

“Nikakav, zapravo. Samo bi meni nešto značilo”, rekla sam.

“Što bi vam značilo?” pitao je.

“O tome ne bih preko mobilnog uređaja”, rekla sam.

“Svjesni ste da bismo time učinili predsjedan?” pitao je.

“Predsedani služe da se utvrde nova pravila”, rekla sam.

“Moram o tome malo razmisliti”, rekao je.

“Razmislite i javite mi”, rekla sam.

“Ustvari i ne moram, u redu”, rekao je.

“Što je u redu?” pitala sam.

“Neka bude volja vaša!” rekao je.

“Napominjem da to neće biti sasvim lako izvesti”, rekla sam.

“Zbog čega?” pitao je.

“Ona krava od glavne sestre i orangutan od ravnatelja će me svakako pokušati spriječiti”, rekla sam.

“Dobro, to ću već ja srediti”, rekao je.

Što da kažem? Stavili smo celofan i vezali mašnicu da uljepšamo hijerarhijski lacinac. Nastojala sam u svom povinovanju is-

kamčiti nešto digniteta, a on je iskazao velikodušnost. Ljubazno smo domahivali jedno drugom iz svojih statusnih rovova. Ako ću biti iskrena, sve vrijeme mi je u grlu titrala knedla ispunjena srđžbom. To mu nisam spominjala. Moja knedla, moj problem. Možete porušiti sve mostove, ali jedan mora ostati da biste se uspjeli vratiti na obalu kojoj pripadate.

Zaista sam neometano prolazila bolničkim hodnicima. Krava i ostatak osoblja sakrili su se u svoje mišje rupe i vjerojatno tiho likovali. Bolje je za njih da mi se nisu našli nadohvat ruke.

Apartman gospodina 7A bio je ispunjen parfimiranim zrakom. Ni traga mirisu znoja i keksa namočenog u mlijeko kao u sobi gdje leži gospodin 3D. Ni traga zgužvanosti i zapuštenosti koje bi pratile trenutačno stanje organizma. Zavjese na prozorima bile su napola razgrnute. Sunčeva svjetlost ulazila je u strogo doziranoj količini. Ali pogled gospodina 7A sadržavao je isto što i pogled gospodina 3D. Čistu, nerazrijeđenu nadu.

Prišla sam krevetu i odložila crnu torbu podno njegovih nogu. Pridigao je glavu, pomaknuo desnu ruku u mome smjeru i s naporom izgovorio svoje ime, premda mi je ono bilo poznato. Zatim mu se kut usana nakrivio u jedva primjetan osmijeh. Prije je to bio nedefinirani facijalni grč, ali je za ovu prigodu igrao ulogu osmijeha. Dobar odgoj nalagao mi je da mu se predstavim.

“Dobar dan”, rekla sam i pružila mu ruku. “Zovem se Smrt.”